

Turinys

Padėka	15
Pratarmė	17
1. Vaikai kilę iš dangaus	33
Kiekvienas vaikas turi savo bėdų	34
Penki pozityvaus auklėjimo principai	37
Galimybių vizija	46
2. Kodėl penki principai veiksmingi	49
Auklėjimo sunkumai	50
Atraskime vaikų auklėjimą iš naujo	51
Trumpa vaikų auklėjimo istorija	53
Smurtas gimdo smurtą	54
Kodėl vaikai tampa nevaldomi ir neklusnūs	57
Visuotinis sąmonės poslinkis	60
3. Nauji paslaugumo ugdymo metodai	63
Prašykite, bet neįsakinėkite ir nereikalaukite	63
Vartokite „prašau“, o ne „ar galėtum“	64
Atsisakykite retorinių klausimų	67
Prašykite tiesiogiai	69
Neaiškinkite	70
Nepamokslaukite	72
Nemanipuliuokite savo jausmais	73
Paslaugumą ugdantis burtažodis	74
Trumpa apžvalga ir pratybos	75
Ką daryti, kai vaikai prieštarauja	77

4. Nauji prieštaravimo silpninimo metodai	78
Keturi priešinimosi silpninimo principai	79
Keturi temperamentai	80
<i>Jautrius vaikus reikia išklaudyti ir suprasti</i>	80
<i>Aktyviems vaikams reikia parengimo ir veiklos struktūros</i>	83
<i>Reaktyvius vaikus reikia išblaškyti ir nukreipti kita linkme</i>	88
Dainavimo dovana	89
Kaip paversti namų ruošą pramoga	90
Skaitymo dovana	92
Kaip išblaškyti ir nukreipti dėmesį kita linkme	94
<i>Imliems vaikams reikia ritualų ir ritmo</i>	96
Meilūs ritualai	99
Kasdieniai ritualai	101
Kaip duoti vaikams tai, ko jiems reikia	102
5. Nauji bendravimo gerinimo metodai	103
Kodėl vaikai priešinasi	104
Išklaudyti neskubant	106
Dvi sąlygos	107
Griežtas auklėjimas	109
Švelnus auklėjimas	112
Mokėjimas laukti atpildo	116
Vaiko poreikių tenkinimas	117
6. Nauji motyvacijos stiprinimo metodai	119
Trumpai apie bausmes	120
Kodėl ir kada bausmės būdavo veiksmingos	121
Teigiama bausmių pusė	122
Paprastas įrodymas	124
Bausmės alternatyva yra atpildas	125
Dvi blogo vaikų elgesio priežastys	127
Kodėl atpildas veiksmingas	128
Neigiamos pastabos	129
Pagavote vaiką darant ką nors gerai	131
Atpildo burtai	133
Kodėl vaikai priešinasi kryptingumui	133

Kas yra atpildas	135
Atpildas pagal temperamento tipą	137
Atpildo pavyzdžiai	138
Visuomet turėkite ką nors „po ranka“	139
Pažadų sąrašas	140
Pasikartojančio elgesio modeliai	142
Atpildas paaugliams	143
Kaip elgtis su įnoringu vaiku viešoje vietoje	144
Atpildas yra lyg desertas	145
Mokymasis iš pasekmių	146
Atpildo baimė	148
7. Vadovavimo įtvirtinimas	150
Išmokite liepti	150
Liepdami nepadėkite emocijoms	152
Klysti galima	153
Kada emocijos nepadeda	153
Rėkti neveiksminga	154
Paliepimai turi būti pozityvūs	155
Liepkite, bet neaiškinkite	157
Kaip liepti paaugliams	159
Ar reikia aiškinti priežastis	161
Geresnis liepimo būdas	162
Kaip didinti paslaugumą	164
Priemonių pasirinkimas	165
8. Kaip išlaikyti kontrolę	166
Kodėl reikalingos pertraukos	167
Kaip atsikratyti neigiamų jausmų	169
Ideali pertrauka	170
Kaip paaiškinti pertrauką	171
Keturiios būdingos klaidos	172
1. <i>Per daug pertraukų</i>	173
2. <i>Per mažai pertraukų</i>	173
3. <i>Manoma, kad vaikas turi sėdėti ramiai</i>	175
4. <i>Pertrauka laikoma bausme</i>	176

Tèčio apkabinimas	176
Koreguoti savo valių ar nuolaidžiauti	177
Kada skirti pertrauką	179
„Trys kartai, ir eini į savo kambarį“	179
Kada uždaryti kambarį neveiksminga	180
Kodėl šie penki metodai veiksmingi	181
9. Galima būti kitokiam	183
Lyčių skirtumai	185
Skirtingi pasitikėjimo ir rūpestingumo poreikiai	185
Pasitikėjimas ir rūpestingumas vėliau	187
Berniukai kilę iš Marso, mergaitės – iš Veneros	190
Ponas teisuolis	192
Ponia namų tvarkytoja	194
Kada reikia patarti	196
Berniukai pamiršta, o mergaitės prisimena	196
Skirtingos kartos	198
Smurto kultūra	199
Skirtingi temperamentai	201
Kaip temperamentai transformuojasi	202
Laisvalaikio užsiėmimai	203
Skirtingi kūno tipai	205
Intelektu rūšys	206
<i>Akademinis intelektas</i>	207
<i>Emocinis intelektas</i>	207
<i>Fizinis intelektas</i>	208
<i>Kūrybinis intelektas</i>	208
<i>Meninis intelektas</i>	209
<i>Praktiškasis intelektas</i>	209
<i>Intuityvusis intelektas</i>	210
<i>Talento intelektas</i>	211
Skirtingas mokymosi greitis	212
Vienur – gerai, kitur – blogiau	214
Vaikų lyginimas	214

10. Klysti galima	216
Nuo nekaltybės prie atsakomybės	217
Kas vis dėlto kaltas?	221
Atsakomybės mokymasis	222
Užprogramuoti pasitaisyti	223
Vaiko mokymosi kreivė	223
Kas yra kartojimas	225
Mokymasis iš klaidų	225
Mokymasis atlyginti skriaudą	227
Ne bauskite, o koreguokite	230
Kaip reaguoti vaikui suklydus	231
Pakanka, kad vaikas stengiasi	237
Kai klysti nepriimtina	239
Slėpti klaidas ir nesakyti tiesos	240
Išsiskyrusių tėvų vaikai	242
Neužsibrėžti padaryti daugiau ir nerizikuoti	242
Teisinimasis ir kitų kaltinimas	245
Rizikingi paaugliai	246
Menkas savęs vertinimas ir savęs baudimas	248
Kaip elgtis, kad vaikai nebijotų klysti	250
11. Galima rodyti neigiamas emocijas	252
Kodėl svarbu valdyti jausmus	253
Kaip išmokti valdyti jausmus	255
Susitaikymas su netektimi	256
Kodėl išliejus emocijas palengvėja	257
Atjautos galia	259
Penkių sekundžių pauzė	260
Kai vaikai priešinasi užuojautai	262
Kai tėvai lieja neigiamas emocijas	263
Dalijimosi jausmais klaida	266
Kai klausiamo, ką vaikai jaučia	267
Tai, ką užgniaužiate savyje, išreiškia vaikai	269
Balta varna šeimoje	271
Leiskite reikšti neigiamas emocijas	272

12. Galima daug norėti	273
Troškimų keliamas baimė	274
Dėkingumas	276
Leidimas derėtis	277
Išmokti pasakyti „ne“	278
Dešimt būdų pasakyti „ne“	280
Prašyti daugiau	280
Mokymas paprašyti	281
Prašymo galia	282
Kai duodama per daug	283
Vaikai visuomet nori daugiau	285
Išsiskyrusių tėvų vaikai	286
Žmogaus sielos ilgesys	287
13. Galima prieštarauti, bet šeimaininkai yra mama ir tėtis	289
Kaip tėvai veikia vaikus	291
Susitaikyti su neigiamomis emocijomis	292
Pažintinių sugebėjimų ugdymas	293
Vaikus reikia guosti	294
Vaikų atmintis kitokia	295
Kaip susitaikyti su stipresne valia	296
Laisvės ir kontrolės pusiausvyra	298
Dvi kontrolės praradimo problemos	299
Devynerių metų brendimo stadijos	300
Atsakomybės ugdymas	301
Kas yra kartų linija	303
Skyrybos ir kartų linija	305
Vyresnio amžiaus vaikų ir paauglių kontroliavimas	306
Bendravimas internetu	307
Kitų tėvų parama	309

14. Penkių principų taikymas	310
Motinos ir dukterys	311
Tėčiai ir dukterys	311
Motinos ir sūnūs	312
Tėčiai ir sūnūs	313
Paaugliai slapčia dėkingi už apribojimus	313
Ką daryti, jeigu jūsų vaikas vartoja narkotikus	316
Kai vaikas keikiasi	318
Leidimas laisvai kalbėti	319
Sprendimai	321
Septynerių metų ciklai	322
Kodėl paaugliai maištauja	324
Gerinkite bendravimą su paaugliu	325
Gerbkite paauglio nuomonę	326
Išsiųskite paauglį kitur	328
„Aš noriu“ vietoj „negalima“	329
Kai vaikų klausiate, ką jie galvoja	330
Vaikų auklėjimas – tai iššūkis	332
Sugebėjimas būti didžiais žmonėmis	333

Pratarmė

Praėjus vieniems metams po santuokos tapau kūdikio ir dviejų mielų įdukry tėvu. Kai gimė Lauren, Džuljetai ėjo aštunti, o Šenon sukako beveik dvylika. Antroji mano žmona Boni buvo jau prityrusi motina, o mane aplankė nauja patirtis. Tikras jėgų išmėginimas man buvo tapti kūdikio, vaiko ir bręstančios paauglės tėvu. Teko dirbti ir su paaugliais, ir su įvairaus amžiaus vaikais. Labai gerai žinojau, ką vaikai jaučia savo tėvams. Konsultavau tūkstančius suaugusiųjų, padėdamas susigaudyti tarp vaikystėje patirtų sunkumų. Mokiau žmones, kaip, persiauklėjant patiems, išsigydyti dėl tėvų dėmesio stokos patirtas žaizdas. Turėdamas tokią ypatingą patirtį, tapau tėvu.

Kiekviename žingsnyje ėmiau kartoti tai, ką darė mano tėvai. Vienos auklėjimo priemonės buvo geros, kitos ne tokios veiksmingos, o dar kitos, aišku, visiškai netinkamos. Remdamasis savo ir daugybės kitų žmonių patirtimi, atradau naujų, kur kas veiksmingesnių auklėjimo būdų.

Dar ir dabar pamenu vieną pirmųjų savo pasikeitimų. Šenon ir jos mama Boni ginčijosi. Nulipau žemyn palaikyti Boni. Tam tikru momentu pakėlęs balsą įsivėliau į jų tarpusavio ginčą, o po keleto minučių jau griežiau pirmuoju smuiku. Nurijusi nuoskaudą ir apmaudą, Šenon nutilo. Staiga pastebėjau, kaip skaudinu įdukry.

Tą akimirką supratau klydęs. Tokio poelgio nepavadinsi auklėjimu. Pasielgiau taip, kaip ir mano tėvas, kai nežinodavo, ko griebtis. Šaukiau ir grasinau, nes turėjau kontroliuoti padėtį. Nežinojau, kaip galima būtų pasielgti kitaip, bet aiškiai supratau, jog riksmas ir grasinimai – ne išeitis. Nuo tos dienos niekad nerėkdavau ant vaikų. Drauge su žmona ilgainiui atradome kur kas švelnesnių būdų sutramdyti blogą vaikų elgesį.

VIEN MEILĖS NEPAKANKA

Esu labai dėkingas tėvams už meilę ir paramą, kuri man buvo didžiulė paspirtis. Bet kai kurios jų klaidos mane, žinoma, skaudino. Stengdamasis išsigydyti anas žaizdas, tapau geresniu tėvu. Žinau, jog tėvai, nors ir menkai suprato vaikų poreikius, stengėsi kaip įmanydami. Auklėdami vaikus tėvai klysta ne todėl, kad nemyli jų, bet dėl to, kad nežino tinkamesnių auklėjimo būdų.

Svarbiausia auklėjant yra meilė ir vaikams skirtas laikas bei energija. Tačiau vien meilės nepakanka. Nesuprasdami individualių savo vaiko poreikių, tėvai neįstengia duoti to, ko jam šiandien labiausiai reikia. Tėvai rodo vaikams savo meilę, tačiau ne taip, kad padėtų jiems vystytis.

Kai tėvai nesupranta savo vaikų poreikių, neįstengia duoti to, ko jiems šiandien labiausiai reikia.

Kita vertus, yra tėvų, kurie stengiasi skirti savo vaikams daugiau laiko, bet jiems nepavyksta, nes nežino, ką daryti, arba vaikai jų pastangoms priešinasi. Dauguma tėvų nori bendrauti su vaikais, bet šie tik užsisklendžia ir tyli. Tokiems tėvams neišeina padaryti taip, kad vaikai atsivertų.

Kai kurie tėvai nenorėtų ant vaikų šaukti, jų lupti, bausti, tačiau kitokių būdų jie tiesiog nežino. Jeigu kalbos nepadeda, vieninteliu veiksmingu būdu jie laiko bausmes ir grasinimus.

Atsisakant senųjų auklėjimo būdų, reikia diegti naujus.

Kalbos padeda, bet pirmiausia būtina išsiaiškinti, ko vaikams reikia. Kad vaikas noriai jums išsipasakotų, privalote išmokti jį išklaustyti. Turite paprašyti taip, kad vaikas jaustųsi laisvas, o jūs vis tiek jį galėtumėte kontroliuoti. To išmokę nesunkiai atsisakysite senųjų auklėjimo metodų.

KAIP RASTI GERESNĮ BŪDĄ

Konsultuodamas tūkstančius ir mokydamas šimtus tūkstančių žmonių supratau, koks auklėjimas yra neveiksmingas, bet geresnių auklėjimo būdų dar nežinojau. Norint būti geru tėvu, nepakanka liautis vaikus baudus ir kontroliavus. Kad nemanipuliuočiau vaikais grasindamas nubausti arba nerėkčiau siekdamas juos suvaldyti, privalėjau rasti paveikių priemonių. Plėtodamas knygos „Vaikai kilę iš dangaus“ idėją ir penkis pozityvaus vaikų auklėjimo principus, pamažu supratau, kaip galima pakeisti tradicinį vaikų auklėjimą.

**Kad būtume geri tėvai, nepakanka atsisakyti
neveiksmingų auklėjimo būdų.**

Knygoje „Vaikai kilę iš dangaus“ aprašomus pozityvaus auklėjimo metodus kūriau daugiau kaip trisdešimt metų. Šešiolika metų konsultuodamas suaugusiuosius, kuriems išskildavo individualių ir

bendravimo sunkumų, turėjau galimybę analizuoti, kokie auklėjimo būdai mano pacientų vaikystėje buvo neveiksmingi. Tapęs tėvu keturiolika metų kūriau ir naudoju kitokius, naujus auklėjimo įgūdžius. Naujosios įžvalgos bei metodai padėjo ne tik mums, bet ir tūkstančiams kitų šeimų.

Vieniša motina Margo ėmė taikyti šiuos metodus auklėdama vyriausią paauglę dukterį Sarą, kuri su ja net nesikalbėdavo ir jau rengėsi išeiti iš namų. Margo pradėjo su ja bendrauti kitaip, ir jos susitaikė. Sara iš karto pasikeitė. Kol Margo neapsilankė seminare „Vaikai kilę iš dangaus“, jai kalbant Sara vis raukydavosi. Praėjus keliems mėnesiams po seminaro, Sara ėmė pasakoti motinai, kuo gyvena, klausydavosi, ką jai ji sako, tapo jos pagalbininke.

Timui ir Karolai buvo sunku susitvarkyti su jaunėliu sūnumi, trejų metų Kevinu. Šis visą laiką išdykaudavo ir aikštydavosi reikalaudamas dėmesio. Kai tėvai pradėjo trumpam uždarinėti Keviną vieną kambarį, ilgainiui jo išdykavimai liovėsi. Timas ir Karola suprato, kad Keviną suvaldyti galima tik išsiaiškinus ir patenkinus individualius jo poreikius.

Filipas – puikus verslininkas. Apsilankęs seminare „Vaikai kilę iš dangaus“ jis suprato, kaip jo reikia vaikams ir kaip jis gali padėti jiems augti. Filipą augino mama, todėl jis nė neįsivaizdavo, kaip vaikams gali reikėti tėvo. Tai supratęs pajuto norą daugiau laiko skirti savo vaikams. Jis džiaugiasi, nes dabar laimingesni ne tik vaikai, bet ir jis pats. Filipui trūko tėvystės džiaugsmo, o jis to nė nesuprato.

**Vyrai, kurie neįsitraukia į vaikų auklėjimą,
nesuvokia, kad netenka didelio džiaugsmo.**

Tomas ir Karen nuolatos ginčydavosi dėl vaikų auklėjimo. Jie patys buvo auklėti skirtingai, todėl niekaip negalėjo sutarti, kaip

drausminti ir auklėti savo vaikus. Išklause seminarą „Vaikai kilę iš dangaus“ abu ėmė sutarti. Vaikams tai išėjo į naudą, nes jie pajuto tėvų paramą, be to, liovėsi nuolatiniai Tomo ir Karen vaidai.

Galima būtų daug pasakoti apie šeimas, kurias išgelbėjo naujosios „Vaikai kilę iš dangaus“ įžvalgos ir metodai. Jeigu jų veiksmingumu nors truputį abejojate, išmėginkite ir patys tuo įsitikinsite. Įrodyti, kokie paveikūs šie metodai, paprasta. Jie veikia tuoj pat.

Šie metodai labai veiksmingi, vos tik ėmus juos taikyti.

Prasmingas yra kiekvienas „Vaikai kilę iš dangaus“ pasiūlymas. Skaitydami šią knygą ne kartą nudžiugsite, kad elgiatės teisingai. Tačiau bus ir taip, kad naujosios įžvalgos atskleis jūsų klaidas ir atsakys į daugelį iškilusių klausimų. Nors knygoje gvildenamos ne visos problemos, su kuriomis jums tenka susidurti, rasite visiškai naują požiūrį, kaip galima jų atsikratyti. Problemų vis tiek bus, tačiau imsite spręsti jas kur kas veiksmingiau. Naujas požiūris į vaikus, jų reikmių supratimas padės įveikti jums kasdien iškylančias individualias problemas.

„Vaikai kilę iš dangaus“ siūloma plati praktinė auklėjimo filosofija, tinkanti bet kurio amžiaus vaikams. Naujosios įžvalgos ir metodai padės auklėti ir kūdikius, ir žengiančius pirmuosius žingsnelius, ir mažus, ir pereinamojo į paauglystę amžiaus vaikus, ir paauglius. Net jeigu savo paauglius iki šiol auklėjote kitaip, naujieji metodai jiems bus paveikūs.

„Vaikai kilę iš dangaus“ siūloma plati praktinė auklėjimo filosofija, veiksminga bet kurio amžiaus vaikams.

Pats patyriau, kaip abi mano įdukros netrukus tapo kitokios, kai lioviausiu jas baudęs. Mergaitės tikrai žinojo, ką reiškia būti nubaus-toms ir aprėktoms, tačiau naujasis metodas jas paveikė. Jį taikant tam-pa paslaugesni bet kurio amžiaus vaikai, nesvarbu, ką buvo patyrę.

Šie metodai padeda net ir tuomet, kai vaikams trūksta priežiūros, kai su jais šiurkščiai elgiamasi arba kai jie žiauriai baudžiami. Žino-ma, nesirūpinimas ir šiurkštus elgesys veikia vaikų elgseną, tačiau naujieji auklėjimo metodai viską gali ištaisyti. Mylinčių žmonių tei-singai ir švelniai palaikomi vaikai neįtikėtinais atsigaua ir prisitaiko.

NAUJOJI VAIKŲ AUKLĖJIMO KRIZĖ

Laisvasis Vakarų pasaulis patiria vaikų auklėjimo krizę. Kasdien gaunama vis daugiau pranešimų apie vaikų ir paauglių smurtą, menką savigarbą, psichologinį reiškinių, vadinamą dėmesio stokos sutrikimu, narkomaniją, pastojusias paaugles ir vaikų savižudybes. Šiandien beveik visiems tėvams kelia abejonių ir naujieji, ir senieji vaikų auklėjimo metodai. Visi jie atrodo neveiksmingi, o mūsų vai-kų problemos vis auga.

Vieni tėvai mano, kad vaikams per daug nuolaidžiaujuame ir per daug jiems visko duodame, todėl ir atsiranda sunkumų, o kiti tvirtina, kad patikimiausi yra senieji auklėjimo metodai – diržas ir rėkimas. Dar kiti galvoja, jog bėdų kyla dėl neigiamų pokyčių visuomenėje.

Dauguma tėvų dėl to kaltina televizijos programas, reklamą, tai, kad per televiziją ir kino teatruose rodoma daug smurto ir sekso scenų. Žinoma, visuomenės įtaka vaikų auklėjimui yra dalis proble-mos, kurią įstatymais galėtų spręsti vyriausybė, tačiau viskas prasideda namie. Mūsų vaikų bėdos kyla namie, todėl ir spręsti jas reikia ten. Norėdami pakeisti visuomenę, tėvai privalo suvokti, kad jie pajėgūs išauklėti stiprius, savimi pasitikinčius, paslaugius ir jaut-rius vaikus.

**Mūsų vaikų bėdos prasideda namie,
todėl ir spręsti jas reikia ten.**

Visuomenė pasikeis, kai tėvai ims kitaip žiūrėti į vaikų auklėjimą. Per paskutinius du šimtus metų visuomenėje vyko dideli istoriniai pokyčiai, buvo plėtojama individo laisvė ir teisės. Nors šiuolaikinė Vakarų visuomenė dabar gyvena pagal žmogaus laisvės ir teisių principus, tėvai vis dar taiko iš amžių glūdumos atėjusius vaikų auklėjimo būdus.

Norėdami užauginti sveikai paslaugius vaikus ir paauglius, tėvai turėtų modernizuoti auklėjimo metodus. Verslininkai žino, kad išsilaikys rinkoje tik keisdami ir naujindami savo darbo metodus. Tą patį galima pasakyti ir apie vaikų auklėjimą. Jeigu tėvai nori, kad jų vaikai išsilaikytų laisvajame pasaulyje, privalo tam juos rengti veiksmingiausiais auklėjimo būdais.

MEILE AR BAIME AUKLĖTI VAIKUS

Anksčiau buvo stengiamasi suvaldyti vaikus griežtumu, diegiant baimės ir kaltės jausmą. Skatinami gerai elgtis vaikai būdavo verčiami manyti, jog yra blogi, o neklausantys tėvų – neverti, kad su jais būtų gerai elgiamasi. Paveiki atgrasinimo nuo blogo elgesio priemonė buvo baimė tapti nemylimam ir netekti malonumų. Jeigu tai nepadėdavo, būdavo baudžiama smarkiau, kad vaiko valia būtų palaužta ir jis imtų dar labiau bijoti. Neklusnus vaikas vadintas užsispyrėliu. Pozityvaus vaikų auklėjimo požiūriu yra priešingai: tvirta valia laikoma vaikų pasitikėjimo savimi, paslaugumo ir jautrumo kitiems pagrindu.

**Vaiko valios puoselėjimas, o ne siekimas ją palaužti
yra vaikų pasitikėjimo savimi, paslaugumo ir jautrumo
kitiems pagrindas.**

Anksčiau vaikams būdavo skiepijamas nuolankumas. Pozityviu auklėjimu siekiama ugdyti valingus, bet paslaugius vaikus. Tam vaiko valios palaužti nereikia. Vaikai kilę iš dangaus. Kai jų širdelės atviros ir ugdoma valia, jie būna paslaugesni.

**Pozityviu auklėjimu siekiama ugdyti
valingus ir paslaugius vaikus.**

Anksčiau norėta išugdyti gerus vaikus. Pozityvus auklėjimas ugdo mokančius atjausti vaikus, kurie spontaniškai, nuoširdžiai, o ne pagal kokias nors taisykles patys nusprendžia, jog tėvams reikia padėti. Jie nemeluoja, neapgaukinėja ne todėl, kad to reikalauja taisyklės, o dėl to, kad yra dori ir sąžiningi. Morale tokiems vaikams ne primesta iš šalies, o kyla iš vidaus, mokantis padėti tėvams.

Pozityvus auklėjimas skiepija vaikams sugebėjimą atjausti.

Anksčiau buvo pabrėžiamas nuolankumas; pozityviu auklėjimu stengiamasi ugdyti pasitikinčius, gebančius tvarkyti savo likimą lyderius, kurie nėra pasyvūs pirmtakų sekėjai. Savimi pasitikintys vaikai suvokia, kas jie ir ko trokšta.

**Pasitikėjimo kupini vaikai nepasiduoda bendraamžių
įtakai ir nejaučia poreikio maištauti.**

Stiprūs vaikai ignoruoja bendraamžių įtaką ir nejaučia poreikio maištauti norėdami būti savimi. Galvoja patys, bet neatstumia tėvų pagalbos. Suaugę jie nepasiduoda ribotiems aplinkinių žmonių įsitikinimams. Vadovaudamiesi vidiniu kompasu sprendžia patys.

ŠIANDIEN VAIKAI KITOKIE

Šių laikų pasaulis kitoks, kitokie ir mūsų vaikai. Jie nebereaguoja į baime grįstą auklėjimą. Baime grįsti metodai silpnina tėvų įtaką. Grasinimai bausmėmis tik nuteikia vaikus prieš tėvus ir verčia maištauti. Riksmi ir grasinimai nebeveikia vaikų, o tik bukina norą klausyti tėvų ir jiems padėti. Norėdami vaikus parengti įtemptam šių laikų gyvenimui, tėvai siekia artimesnio bendravimo su jais, tačiau vis dar, deja, renkasi senuosius auklėjimo metodus.

Grasinimai bausmėmis tik nuteikia vaikus prieš tėvus ir verčia maištauti.

Pamenu, tokią pat klaidą darė ir mano tėvas. Šešioms sūnams ir vienai dukteriai jis vis grasindavo bausmėmis. Jam, puskarininkiui, tik toks būdas buvo žinomas. Tam tikra prasme jis laikė mus kariuomenės eilinais. Kai prieštaravome jam, imdavo grasinti nubausiąs. Jo kartos žmonės toks auklėjimas veikė, o mūsų – ne, kaip neveikia ir šiuolaikinių vaikų.

Kai nepavykdavo grasinimais priversti mus paklusti, tėvas imdavo grasinti dar smarkiau.

– Jeigu atsisakalbinėsite, savaitę nekelsite kojos iš namų, – bauginavo jis.

Kai vis dar priešindavausi, pareikšdavo:

– Liaukis, nes sėdėsi namie dvi savaites.

Atkakliai laikydavausi savo, o jis nusprendavo:

– Pakaks, nekelsi kojos iš namų visą mėnesį, o dabar marš į savo kambarį.

Didindami bausmę, nepasiekiamo nieko pozityvaus, tik skatiname vaiką dar labiau priešintis. Visą tą mėnesį mažiau apie tai, koks tėvas nesąžiningas. Užuoť mane paskatinęs, šis poelgis tik atstūmė nuo tėvo. Būtų pasiekęs kur kas daugiau, jei būtų paprasčiausiai pasakęs: „Jei jau nepaisai mano žodžių, noriu, kad dešimt minučių apie tai pamąstytum.“

Anksčiau bausmėmis būdavo siekiama palaužti vaiko užsispyrimą. Tai gal ir padėdavo jį padaryti nuolankesnį, bet šiandien jos netinka. Dabar vaikai labiau išprusę ir nuovokesni. Jie atskiria nesąžiningą, niekingą elgesį ir jo netoleruoja. Vaikai piktinasi ir maištauja. O svarbiausia yra tai, kad grasinimais ir bausmėmis nutraukiame bendravimo saitus. Užuoť problemą išsprendę drauge su vaiku, tėvai atstumia jį nuo savęs.

Būtų galima prašyti tėvus paramos, bet bausmė padaro juos priešais, nuo kurių reikia slėptis.

Nuolat rėkiant ant vaikų atbunka jų sugebėjimas girdėti. Kad vaikams geriau sektųsi mokykloje ir, svarbiausia, jie galėtų konkuruoti laisvojoje rinkoje arba sukurti laimingas, tvirtas šeimas, suaugusieji turi išmokti bendrauti. Lengviausia tai padaryti, kai vaikai klauso tėvų, o tėvai – vaikų.

Vaikai klauso tėvų, kai šie moka išklaudyti savo vaikus.

Kas nutinka, kai klausotės garsios muzikos? Prarandate klausą. Panašiai būna, kai tėvai nuolatos išrėkia savo reikalavimus. Šiandien,

kai tėvai šaukia arba su savo vaikais bendrauja taip, kaip su jais bendraudavo jų tėvai, poveikis vaikams yra visiškai kitoks. Tėvai tik atstumia vaikus ir netenka autoriteto.

ATSISAKYTI BAUSMIŲ

Ankstesnės kartos gyveno visuomenėje, kurią valdė ir visaip ja galėjo manipuliuoti stiprūs, baudžiantys diktatoriai, bet šiandien yra kitaip. Žmonės netoleruoja neteisybės ir priešinasi žmogaus teisių pažeidimams. Dėl demokratijos principų jie aukoja savo gyvybę.

Vaikai taip pat nebepripažįsta grasinimų ir bausmių. Jie maištauja. Šių laikų vaikai kur kas stipriau jaučia neteisingą bausmę. Bausmės atsisuka prieš tėvus; jos skatina priešinimąsi, apmaudą, atitolimą ir maištavimą. Šiandien vis jaunesni vaikai maištaudami atmeta tėvų vertybes.

Psichologiškai dar nesubrendę ir nepasirengę apsieiti be tėvų paramos vaikai ir paaugliai atsisako tėvų pagalbos, bet jiems jos labai reikia, kad galėtų normaliai vystytis. Jie trokšta išsivaduoti iš tėvų priežiūros, nors ji ir būtina jiems bręstant.

**Psichologiškai dar nesubrendę ir nepasirengę
apsieiti be tėvų paramos vaikai ir paaugliai
atsisako jiems būtinos tėvų pagalbos.**

Daugelis tėvų pripažįsta, kad senieji, bausmėmis grįsti metodai nebeveiksmingi, tačiau kitokių auklėjimo priemonių jie nežino. Stengiasi nebausti, bet tai nepadeda. Kai tėvai nuolaidžiauja, vaikai negauna jiems reikalingos tėvų kontrolės. Pajutę galį valdyti savo tėvus, jie įžūlėja, greitai išmoksta pasinaudoti suteikta laisve ir ima manipuliuoti tėvais.

Jeigu leidžiama žaisti blogomis nuotaikomis, jausmais, pykčio priepuoliais, vaikai tampa padėties šeimininkais. Pasidaro nebekontroliuojami. Dažniausiai iškyla tokių pat auklėjimo problemų, kaip ir skiepijant vaikams baimę.

Tapęs padėties šeimininku, vaikas pasidaro nebekontroliuojamas.

Kai trūksta tėvų kontrolės ir auklėjant vyrauja baimė arba nuolaidžiavimas, vaikas ima maištauti ir atmeta visas jų pastangas jį sutramdyti. Trūkstant tėvų paramos, blogėja vaiko raida. Išmokę knygoje „Vaikai kilę iš dangaus“ aprašytų pozityvaus auklėjimo metodų, tėvai gali suteikti vaikams laisvės ir ugdyti stiprią ir sveiką asmenybę.

BAIME PARENTŲ AUKLĖJIMO METODŲ PASEKMĖS

Baime grįsto auklėjimo, grasinimų, kritikos, nepasitikėjimo ir bausmių praktika šiais laikais nebeveiksminga. Dabar vaikai jautresni. Jų sugebėjimai kur kas didesni, tačiau senasis auklėjimas riksmu, diržu, mušimu, bausmėmis, uždarymu namie, nepasitikėjimu, žeminimu ir gėdijimu jiems yra žalingas. Kai vaikai nebuvo labai jautrūs, šie metodai buvo paveikūs, bet šiandien yra atgyvenę ir neveiksmingi.

Bausmėmis ir diržu vaikai būdavo verčiami bijoti autoriteto ir laikytis taisyklių. Šiandien tai veikia atvirkščiai – smurtas gimdo smurtą. Tai jautrumo bruožas. Dabartiniai vaikai kūrybingesni ir intelektualesni, bet juos labiau veikia išorinės sąlygos.

Kai vaikai jautresni, smurtas gimdo smurtą.

Šiais laikais vaikai išmoksta gerbti žmones ne iš baimės, o stebėdami suaugusiųjų elgseną. Vaikai užprogramuoti mėgdžioti savo tėvus. Jų protas nuolatos fiksuoja ir įrašinėja, o paskui visa tai, ką sakote ir darote, jie atkartoja. Visko išmoksta mėgdžiodami ir veikdami kartu su tėvais.

Jei tėvai elgiasi pagarbiai, tai ir vaikai išmoksta gerbti kitus. Jei tėvai bendraudami su įpykusiū vaiku, nors krečia stiprios emocijos, sugeba išlikti ramūs ir mylintys, tai ir jis ilgainiui išmoksta likti ramus ir mylintis. Tėvai įstengia išlaikyti ramybę, meilę ir pagarbą tada, kai žino, ką daryti, jei nebesiseka kontroliuoti vaikų.

**Tėvai įstengia likti ramūs, mylintys ir pagarbūs tada,
kai žino, ką daryti, jei nebepavyksta kontroliuoti vaikų.**

Jeigu norimas suvaldyti vaikas mušamas, netekęs savitvardos ilgainiui tampa agresyvus. Ne kartą esu matęs, kaip motina vanoja sūnų kartodama: „Nemušk savo brolio.“ Ji siekia, kad vaikas žinotų, ką reiškia būti mušamam. Tačiau mušdama sūnų motina stiprina jo agresyvumą.

Negaudamas, ko nori, vėliau toks vaikas ima lieti pyktį atvirai arba pasyviai. Anksčiau mušimu vaikus būdavo galima paveikti, bet šiandien jų reakcija priešinga. Baime grįsti auklėjimo metodai trikdo normalią vaikų raidą, o tėvų pareigas paverčia daug laiko atimančiu bergždžiu darbu.

AUKLĖTI VAIKUS STINGA LAIKO

Šiais laikais tėvai skiria vaikams kur kas mažiau laiko negu kada nors anksčiau. Todėl jie turi atsirinkti, kas jų atžaloms svarbiausia. Tada efektyviau išnaudos turimą laiką ir stengsis rasti jo daugiau. Geriau suvokiantys vaikų poreikius tėvai ima skirti jiems daugiau laiko.

Stengdamiesi įveikti stresą ir prislėgtą nuotaiką, dauguma suaugusiųjų griebiasi tik tų darbų, kurie jiems atrodo būtiniausi. Moterys dažniausiai ima nervintis, kai žūtbut nori įveikti daugybę įvairiausių darbų. Vyrai susitelkia į tai, ką jie gali padaryti. Nežinantys, kaip padėti savo vaikams, tėčiai dažniausiai nedaro nieko. Kai motinos nenutuokia, kokie vaikų poreikiai, imasi tų darbų, kuriuos laiko svarbesniais.

Išsiaiškinę, ko vaikams tikrai reikia, tėvai ne verčiasi per galvą, kad uždirbtų kuo daugiau pinigų įvairiems daiktams pirkti, o ima skirti daugiau laiko džiaugtis gyvenimu šeimoje. Didžiausias šių dienų tėvų turtas yra laikas. Tėvai pradeda daugiau bendrauti su savo vaikais, kai išsiaiškina, ką privalo ir ką gali padaryti.

AUKLĖJIMO METODŲ MODERNIZAVIMAS

Perskaite „Vaikai kilę iš dangaus“ sužinosite, kaip moderninti vaikų auklėjimą, kurios auklėjimo priemonės nebeveiksmingos ir kokiomis jas pakeisti. Sužinosite, kaip, atmetus grasinimus, ugdyti vaikų paslaugumą.

Neįdiegsite vaikams baimės bausmėmis. Jie turi įgimtą sugebėjimą atskirti gera nuo bloga, tik reikia jį išugdyti. Bausmes ir grasinimus dabar keičia atpildas ir natūralus, sveikas troškimas įtikti tėvams.

Skaitydami pirmus aštuonis knygos „Vaikai kilę iš dangaus“ skyrius, išmoksite taikyti pozityvaus auklėjimo metodus, kurie vaikus skatina bendrauti, būti paslaugius ir ilgainiui atskleidžia tai, kokie iš tikrųjų yra vaikai ir kuo gali būti. Kiti šeši skyriai išmokys jus įskiepyti savo vaikams penkis svarbiausius principus:

1. Gali būti kitoks nei visi.
2. Gali klysti.

3. Gali rodyti neigiamas emocijas.
4. Gali daug norėti.
5. Gali prieštarauti, bet nepamiršk, kad tėtis ir mama yra šeiminkai.

Šie penki principai leis vaikams laisvai išsiugdyti Dievo jiems suteiktus sugebėjimus. Jeigu teisingai taikysite pozityvaus auklėjimo metodus, jūsų vaikas susikurs laimingą gyvenimą. Galima paminėti keletą pozityvių priemonių: atlaidumas kitiems ir sau, dalijimasis jausmais, mokėjimas laukti atpildo, savigarba, kantrybė, atkaklumas, pagarba kitiems ir sau, paslaugumas, mokėjimas užjausti, pasitikėjimas savimi ir sugebėjimas jaustis laimingam. Naujieji metodai, meilė ir parama skatins normalią vaikų raidą.

Naujosios įžvalgos suteiks jums pasitikėjimo savimi, būtino, kad galėtumėte teisingai auklėti vaikus ir naktį ramiai miegoti. Jeigu jums kiltų klausimų, atsivertę šią knygą visuomet pasisemsite jėgų ir prisiminsite, ko jūsų vaikams labiausiai reikia ir kaip galite jiems padėti.

Tačiau svarbiausia nepamiršti, kad vaikai kilę iš dangaus. Viską, ko reikia asmenybei augti, jie jau turi. Jūsų, kaip tėvų, užduotis – padėti išsiskleisti asmenybei. Remdamiesi šiais penkiais principais ir taikydami pozityvaus auklėjimo metodus, insite pasitikėti savimi ir žinosite, kad, jūsų padedami, vaikai susikurs tokį gyvenimą, koks jiems skirtas.